

26.6.2020

OKV/586/10/2020

OKV/586/10/2020-OKV-1

ASIA**Asian käsittelyn viipyminen tietosuojavaltuutetun toimistossa****KANTELU**

Kantelija on oikeuskanslerinvirastoon 2.3.2020 saapuneessa kantelussaan arvostellut tietosuojavaltuutetun toimistoa hänen asiansa käsittelyn kohtuuttomasta viipymisestä tietosuojavaltuutetun toimistossa. Kantelijan tietosuojavaltuutetun toimistolle 31.10.2018 toimittamaa pyyntöä ei vielä kantelua tehtäessä ollut ratkaistu. Lisäksi kantelija on arvostellut tietosuojavaltuutetun toimiston hänelle lähettämää viestiä, jonka mukaan tietosuojavaltuutetun toimisto ei käsittele hänen asiaansa, mikäli hän ei ilmoita määräpäivään mennessä, että asia on edelleen ajankohtainen.

Oikeuskanslerinvirastoon 20.3.2020 saapuneessa lisäkirjoituksessaan kantelija on tuonut esiin saatuaan rekisterinpitäjän selvityksen, että tietosuojavaltuutetun toimiston viivyttelyllä oli ollut sellainen seuraus, että rekisterinpitäjän menettelyä ei enää pystytä selvittämään.

SELVITYS

Tietosuojavaltuutettu on antanut 16.4.2020 päivätyn selvityksensä, josta jäljennös lähetetään kantelijalle ohessa.

RATKAISU

Perustuslain 21 §:n 1 momentin nojalla jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Valtion virkamieslain 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia tulee käsitellä ilman aiheutonta viivästyttä. Hallintolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 72/2002 vp) mukaan hyvään hallintoon on katsottu

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa.

Viranomaisen on järjestettävä menettelytapansa niin, että asian sujuva ja ripeä käsittely on mahdollista. Käsittelyaika ei saa olla pidempi kuin riittävän huolellinen ja asianmukainen käsittely kohtuudella edellyttää asian erityispiirteet huomioon ottaen. (Ks. tarkemmin esim. Olli Mäenpää: Hallinto-oikeus. Porvoo 2003, s. 274.)

Myös laillisuusvalvonnallisessa käytännössä on vakiintuneesti katsottu, ettei vetoaminen yleisiin resurssien niukkuuteen liittyviin syihin oikeuta poikkeamaan laissa säädetystä viivytyksetöntä käsittelyä koskevasta vaatimuksesta.

Arviointi

Saadun selvityksen mukaan kantelijan asia oli siirretty ylitarkastaja A:lle 2.3.2020. A oli samana päivänä ryhtynyt toimenpiteisiin kantelijan asiassa. Koska asian vireille saattamisesta oli kulunut jo aikaa, oli kantelijalle lähetetty asian ajankohtaisuutta koskeva tiedustelu. Joskus rekisterinpitäjät ovat olleet yhteydessä pyynnön tehneisiin rekisteröityihin ja esimerkiksi toimittaneet heille pyydyt tiedot. Tiedot saatuaan rekisteröidyt eivät kuitenkaan aina ilmoita asiasta tietosuojavaltuutetun toimistolle. Jotta käytettävissä olevat resurssit eivät kulu jo selvitettyjen asioiden tutkimiseen, on asian käsittely usein järkevää aloittaa tiedustelemalla asian ajankohtaisuutta. Ajankohtaisuustiedustelut palvelevat myös viranomaisen selvitysvelvollisuutta. Vastatessaan ajankohtaisuustiedusteluihin asiakkaat usein antavat arvokasta tietoa asiansa nykytilasta.

Selvityksen mukaan kantelijan vastauksen jälkeen 4.3.2020 rekisterinpitäjälle oli lähetetty asiaa koskeva selvityspyynnö. Rekisterinpitäjä oli vastannut selvityspyynnöön 19.3.2020, minkä jälkeen 20.3.2020 kantelijalle oli toimitettu jäljennös mainitusta selvityksestä ja varattu hänelle mahdollisuus antaa asiassa vastineensa. Kantelija oli antanut asiassa vastineensa 20.3.2020. Vastineessaan kantelija oli laajentanut asiaansa. Asian selvittämistä on edelleen jatkettava.

Tietosuojavaltuutetun antaman selvityksen mukaan tietosuojavaltuutetun toimistossa käsiteltävänä olevien asioiden määrä on lisääntynyt huomattavasti. Tietyille sektorille kirjattavien asioiden lukumäärä on viime vuosina merkittävästi kasvanut. Samanaikaisesti tietosuojavaltuutetun toimiston työtehtäviä on jouduttu uudelleen järjestämään muun muassa henkilömuutoksista johtuen. Edellä mainitut seikat ovat osaltaan vaikuttaneet asioiden käsittelyn ruuhkautumiseen. Ruuhkien syntyyn on vaikuttanut myös viimeaikaiset lainsäädäntömuutokset. Euroopan parlamentin ja neuvoston yleistä tietosuoja-asetusta (EU) 2016/679 (tietosuoja-asetus) on sovellettu 25.5.2018 alkaen. Yleistä tietosuoja-asetusta täsmentää kansallinen tietosuojalaki (1050/2018), jota on sovellettu 1.1.2019 alkaen.

Kantelija on saattanut asian vireille tietosuojavaltuutetun toimistossa 30.10.2018. Asiassa oli pyydetty rekisterinpitäjältä selvitystä. Tämä oli tapahtunut vasta, kun asia oli ollut vireillä lähes puolitoista vuotta. Koska asiassa oli pyydetty selvitystä asian oltua vireillä jo pitkän ajan, rekisterinpitäjä ei ollut enää pystynyt selvittämään, oliko kantajan yhteydenottoon vastattu. Tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta saadun tiedon mukaan asiaa ei ollut ratkaistu 25.6.2020 mennessä. Asian käsittely on kestänyt lähes vuoden ja 8 kuukautta.

Käsitykseni mukaan kantelijan asian käsittelyaika on ollut tietosuojavaltuutetun toimistossa kohtuuttoman pitkä erityisesti asian luonne huomioon ottaen. Kantelun tarkoittama asia on ollut selkeä ja suppea. Kantelun ja selvityksen perusteella kantelijan tietosuojavaltuutetun toimistossa vireille panemaan asiaan ei liity myöskään mitään erityisiä pitkä käsittelyaikaa selittäviä olosuhteita. Tietosuojavaltuutetun toimisto ei ole selvityksessään esittänyt, eikä asiassa ole muutenkaan käynyt ilmi, että tässä asiassa kantelija olisi toimittanut lisäselvityksiä tai korjannut toimenpidepyyntöään ennen selvityspyynnön lähettämistä rekisterinpitäjälle.

Kantelijan asiaa ei ole käsitelty perustuslain, valtion virkamieslain ja hallintolain säännösten edellyttämällä tavalla ilman aiheutonta viivytystä.

Kantelijalle lähetetyn asian ajankohtaisuutta koskevasta sähköpostitiedustelusta totean, että kuten tietosuojavaltuutetun toimiston selvityksestä ilmenee, tietosuojavaltuutetun toimisto voi tietosuoja-asetuksen 57 artiklan 4 kohdan mukaan kieltäytyä suorittamasta pyydettyä toimea. Pidän kuitenkin ongelmallisena sitä, että tietosuojavaltuutetun toimisto tiedustelee asian ajankohtaisuutta vasta siinä vaiheessa, kun asian käsittely on jo kestänyt tietosuojavaltuutetun toimistossa yli vuoden.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän tietosuojavaltuutetun toimiston huomiota siihen, mitä olen edellä lausunut asian viivytyksettömästä käsittelystä.

Olen ottanut omana aloitteenani yleisemmin tutkittavaksi käsittelyn viivytyksettömyyden tietosuoja-
valtuutetun toimistossa (OKV/123/70/2020).

Lähetän päätökseni tiedoksi myös oikeusministeriölle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijä

Linda Harjutsalo